

שיטות רבות נוסו - אך חסר עוד איצעי-המיניעה הבטוח

הנשואים, מכירה האגודה בעובדה הקיימת כי צעירות רבות מאד מקיימות יחסים כאלה. שום הסברים ודעות לא ישנו את המצב שלב זה, על כן רואה האגודה לעצמה חובה לפנות לעזור לאותן צעירות שלא להיכנס להריון מחוק לנשואין. "מספיק שיש להן לפעמים אכזריות ושברון-לב", סיכם ד"ר זיידמן, "אין צורך שגם תסכנה את חייהן בלידה ילדים בלתי חוקיים."

● הגברת ההרמונית המינית, ומניעת תסביכים והפרעות מיניות בין בני-הזוג, בגלל פחד מתמיד מפני הריון. פחד זה, סבורים יועצי האגודה, הוא אחד הגורמים העיקריים המונעים הנאה וסיפוק מיני מלא. הקניית הידע וההרגל להשתמש באמצעי-מניעה היו מבטלים במידה רבה פחד מוזק זה, המשפיע על בני-הזוג בכל שטחי חייהם היומיומיים.

● יעוץ וטיפול בעקרות האשה או הגבר.

● יעוץ וטיפול בהפרעות בחיי המין.

● הדרכת הקהל, ובעיקר בני הנוער, בכעיות יסודיות של חיי המין, המשפחה והאחריות המשותפת של כל אדם כלפי בן-הזוג וכלפי החברה. קיימת דעה מסולפת כי ההסברה המינית מטרתה להגביר את החופש וההפקרות המינית. לאמיתו של דבר, עוזרת ההסברה למנוע הפקרות מינית על-ידי הגברת חוש האחריות ההדדית של בני-הזוג.

למעשה, זהו שטח-המחקר מוחלט במדינה. המקום המתאים להקניית ההסברה הראשונה בשטח המיני הוא, ללא ספק, בית-הספר. אולם נושא זה נעדר לחלוטין מתוכנית-הלימוד של כל בתי-הספר, מכל הגונים, בכל הכיתות. לכל היותר, נושלת אחות בית-הספר על עצמה לכנס את התלמידות של כיתה ז' או ח' לשיחה, בה היא מסבירה להן את העובדה הביולוגית היסודית שהן עצמן כבר הבחינו בה לבטח לפני כן. כאן טמון גרעין הבערות. הגרעין והעזרה מתבגרים בקצב גבוה והולך. מגלים את סגולות הגוף מבלי שידעו עליהן וכאשר הם מתחתנים, הופכים הזוגות הצעירים להורים זמן רב לפני היותם מוכנים לכך.

● עידוד מחקר, איסוף חומר, קיום קשרים יחסיים עם אגודות דומות בחוץ-לארץ, והדרכת צוות-יעוברים לטיפול בכל בעיות הקשורות בתיכונן המשפחה. כי הצלחתה של אגודה כזו יכולה לבוא רק מתוך אמוץ עקבי של הסברה המינית, חינוך ויעוץ אינדיבידואלי.

דרוש: האמצעי המוחלט

עם כל זה יש לציין כי כבר הושגה התקדמות ניכרת בשטח זה בישראל, כשם שהושגה ברוב ארצות העולם. אולם בכל אחת מארצות אלה הבעיה היסודית היא אחת: אין עדיין שיטת מניעה מספקת פשוטה וזולה כדי שתתאים לאנשים בני תרבויות שונות. אמצעי-המניעה האידיאלי חייב לעמוד בפני שלוש הרישות עיקריות: עליו להיות בלתי-מוזק לחלור סוף, ללא אפשרות פגיעה באשה, כבעל או בילדים העתידים להילדו; עליו לספק מידה רבה מאד של הגנה; ועליו להיות מקובל על ההמונים — כלומר, פשוט לשימוש, זול ואסתטי. רוב השיטות הנמצאות כיום בשימוש מבוססות בבעיקר על מניעת כניסתו של הזרע הזכרי לרחם האשה. הגומי, הדיאפראגמה, המקלחת, המשחות השונות, הנרות והכדורים — כולם מונעים באופן מוכאני או חימי מן הזרע להגיע אל הביצית. השיטה שרוב יועצי הלידה המתוכננת ממליצים עליה, בישראל ובארצות מפותחות אחרות, היא שיטת הדיאפראגמה-הגלילי. שילוב זה הוכח כבלתי-מוזק לבריאות, ולרוב יעיל מאד. אך מחקרים שנערכו לאחרונה

הראו כי אינו מקובל ביותר לשימוש רחב בין ההמונים, בגלל היותו מסובך במקצת. תקנה אחת, שמדענים רבים מאמינים בה לעתיד, נעוצה בפיתוח אמצעי-בטוחן ביאלוגי, שאפשר לחתוך דרך הפה או בוריקה. אמצעי זה יפעל לא על-ידי מניעת כניסתו של הזרע, כי אם על-ידי שינוי בסדרי הייצור של הגוף הנשי. כדורים שהומצאו לאחרונה בארצות-הברית, פועלים לפי שיטה זו, בכך שהם משנים את מועדי ותהליכי החסת. כבר נערכו ניסויים על 1268 נשים, והתוצאות דומות בערך לאלה המושגות משימוש בגילי או כדורים. לעולם זאת, הודיעו נשים רבות כי אינן יכילות לסבול את תופעות-הלהאי של השימוש בכדורים אלה — בחילה, התכווציות, הוספת משקל. מגרעת נוספת: את הכדורים יש לבלוע 20 יום לחודש, ואפילו נשים בעלות השכלה גבוהה התקשו לשמור על לוח זה.

בעיה מטרידה אחרת היתה שמא השימוש בכדורים אלה עלול להפריע לנשים להרות וללדת, אחרי שיהלכו להשתמש בהם. לכך ניתנה תשובה החלטית, מפי פרופסור ג'ון רוק מאחרוארד: "אחוזו ההריון של נשים שחדלו להשתמש בכדורים אלה עולה על כל מה שהיה ידוע עד כה." כך שיתכן, כי על-ידי פעולה הפוכה, יכולים הכדורים אף להגביר את הפוריות. על כל פנים, מוקדם עדיין לדבר על הכדורים כעל ההמצאה המוחלטת, שלה מצפים כולם. ראשית, מפני שאספקתם מוגבלת, והם עולים כשתי ל"י כל כדור; שנית, מפני שעוד לא הוכחו כולמם כל סגולותיהם. בארץ עמדו כמה גניקולוגים לערוך בהם ניסון, בשיטת-הפועלה עם אחד מבתי-החולים, אך מחוסר אספקה סדירה, נדחה הניסון. לפי הערכת רופא ותקי, יעברו לפחות 20-15 שנה עד שיימכרו בטובות נגד הריון באופן חופשי בבתי-מרקחה, לשימושה של כל אשה הרוצה בכך.

★ ★ ★

ב ד כבר עם החיפוש אחרי הגלולה הכליכולה, מפתחים הרופאים את שיטות הטיקור. טכניקה זו אין פירושה, כפי שסבורים רבים, הוצאת הבלוטות המיניות. הניתוח נעשה רק כדי לחתוך או לנתק, על-ידי קשירה, את ה ductus seminalis, התעלות המובילות את הזרע בגוף הגבר והביצית בגוף האשה. ניתוח זה אינו מגביל את הפעילות המינית, ואינו מפריע לשום פעולה של הגוף. אצל הגבר, זהו ניתוח קל ביותר, האורך כמה דקות בלבד. כי הקנאלים אצלו נמצאים מיד מתחת לפני העור, ודרוש רק חתך קל כדי לנתקם. רופא, שביצע כמה ניתוחים כאלה בארץ, סיפר: "שנים מהמקרים היו חקא של חברי קיבוץ. לכל אחד מהם היו כבר שלושה ילדים, והם החליטו כי אינם רוצים יותר בילדים. אולם מאחר ואין כל אמצעי-מניעה בטוח לגמרי, ומאחר שלא רצו שנשותיהן יסתכנו בביצוע הפלות-מלאכותיות תכופות, החליטו להתערק."

אגב, מבחינה רפואית, רצוי הרבה יותר כי הגבר הוא שיתערק, ולא האשה. כי בעוד שהניתוח אצל הגבר הינו פשוט וקל, הרי אצל האשה זהו ניתוח כמו האפנדיציט: חותכים את הבטן כדי להגיע אל החצוצרות המובילות את הביצית, ויכולים לבוא אחרי-כך סיבוכים. גם סוג זה של ניתוחים בוצע בארץ; בכמה מן המקרים מטעם קופת-החולים, אצל נשים שלידה נוספת היתה מסכנת את בריאותן: אחת עולה ממרוקו, חולת אסתמה ואם לנשה ילדים; אחת עולה מעיראק, חולת-לב ואם לארבעה ילדים.

ביפאן מקובל מאד לבצע את הטיקור על-ידי ניתוח חצוצרות הביצית אצל האשה, מיד אחרי הלידה. ואילו בארץ נוספת, בדומה לשיטה זו, שיטת מניעה, על-ידי גניקולוג ידוע מירושלים, שניסה אותה על 500 נשים, במשך חמש שנים. השיטה הוכיחה את יעילותה, מאחר שתוך תקופה זו הורו רק שלוש בקבוצת-הניסוי כולה. השיטה: קשירת החצוצרה בחוט גיליון, בצורה המאפשרת זרימה תקינה של הדם, אך לא גידולה של ביצית. חוט הגיליון מוכנס לחצוצרה, ויכול להימצא בתוכה תקופה ארוכה, מבלי שיגרור הפרעות. כשהאשה רוצה להיכנס להריון — מוצא החוט החוצה, ומאפשר לביצית להתפתח. תגלית זו אינה בוצה חשיבות עולמית, ומצאיה עומד לפרסם את תוצאות מחקרו בקרב, בארצות-הברית.

ניתוח עיקור הוא יעיל, סופי ומוחלט — וזהו מגרעתו, לפחות בעיני הגבר הישראלי. אמנם נודע לו מומן על מקרה, שגבר אשר עבר ניתוח כזה בידי הנאצים, הצליח לעבור לנשואים שני, בו חוברו קצוות הקנאלים והחזרה לו פוריותו. אולם הצלחה זו מקריה לחלוטין, ועל כן יחס כל גבר לנקוט בצעד שהוא ללא-תקנה. כי גם בלב מתכנן-הלידה המושבע ביותר בארץ, מקונן הפחד מפני אסונות — אם טבעיים, אם במלחמה — היכולים לקחת ממנו את ילדיו, והוא תמיד רוצה להשאיר לעצמו את האפשרות להוסיף ילדים למשפחתו, ברגע שהוא יכול להרשות זאת לעצמו.

נשק מונע

ניתוח עיקור מקורו בוינה. אך חקא במזרח הרחוק קנה לו אחיזה. הוא פופולרי בעיקר בהודו וביפאן, שתי ארצות בעלות בעיה ממאירה של גידול האוכלוסיה. בהודו, למשל, הקציבה השנה הממשלה חמישה מיליון דולאר לפתיחת תחנות ליעוץ בתיכונן הלידה. כל גבר ועבר עיקור מקבל המי-החלמה בסך שבע רופיות, והממשלה אף משלמת לרופא עבור ביצוע הניתוח. אנשים גדולים אוהבים ילדים, אנשים פשוטים סתם עושים ילדים, אימרתו של ראש הממשלה. אטר פראדש, היא אחת מסיסמות-היהודים של הודו. ביפאן, הבעיה כה חמורה ואכזרית, שעד לפני שנים אחדות התיר חוק ההורים להרוג את ילדיהם הפגועים, אם חששו שילד יוכלו לפרנסם. מינהג זה נאסר עתק על-ידי החוק, אולם תחתיו התפשט מינהג המוני אחר: ההפלה המלאכותית. בשנה שעברה לבד בוצעו 1.4 מיליון הפלות-מלאכותיות בארצו רשמית, ולפחות מיליון נוספות שלא נמסר עליהן לשלטונות. מצב זה היה בודאי חמור עוד יותר, לולא התאמצה ממשלת יפאן להנהיג גם תכונן נרחב ביותר של הילודה. אמצעים למניעת-הריון מחולקים הינם לכל דורש, תחנות ליעוץ פתוחות בכל כפר נידח.

★ ★ ★

ב בחינה זו, יפאן אינה יכולה לשמש קנה-מידה לארצות קטנות כמו ישראל, או אפילו לארצות גדולות כמו אנגליה או ארצות-הברית. ביפאן קיימת בעיה של חיים או מוות. באנגליה ובארצות-הברית הבעיה היא של שמירה על רמת-חיים נאותה. המשפחה האמריקאית הממוצעת כיום היא אמנם גדולה מזו שלפני זור או שניים, אולם היא מתפוצצת, ומותאמת לפרוספריטי-הבלתי-פוסק מזה קרוב לשלושים שנה. גם כאשר הם רוצים במשפחה גדולה-ביחס — ארבעה או אפילו חמישה ילדים — יודעים האמריקאים מה ערכה של התנועה לתיכונן הלידה. כי לתיכונן הלידה תפקיד חיוני ממדרגה ראשונה בארצות-הברית, ובמידה גדולה עוד יותר בישראל. לא רק שהוא מאפשר התפתחות כלכלית וחברתית נבונה של המשפחה; הוא משמש גם אלטרנטיבה לדרך המפילה יותר ויותר קרבנות — ההפלה המלאכותית. הצהיר השבוע גניקולוג ידוע באוני כתם העולם הזה: "ההפלות המלאכותיות הגיעו לממדים של מכה ממש. עד כמה שאתה יכול לתאר לעצמך, הרי זה מעט מדי בהשוואה למספר האמיתי של הפלות מלאכותיות המתבצעות בארץ מדי שנה." נגד מכה זו, תיכונן הלידה הוא נשק יעיל מאין כמוהו. כי כוחם של אמצעי-המניעה הוא בזה שהם מונעים — לא רק הריונות בלתי-רצויים, אלא גם הפלות מלאכותיות רצויות עוד פחות.

מה הם מומדיה האמיתיים של מכת ההפלות המי לאבותיות בישראל? מה רב יותר: מספר הלידות או ההפלות? מי מבצע אותן, כמה הן עולות ומה אומר החוק עליהן? האם כרוכה בהן סכנה לבריאות? אתה? כדאי לענות? שאלות אלה, ערך, העולם הזה" חקירה מקיפה, שתוצאותיה יפורסמו בגלל יון הבא, ככתבה חסרת-תקדים בעתונות העברית.

11 השיטות למניעת הריון

תהליך הריוני של האדם דורש מיזוג כליכ מושלם של גורמים כה רבים, כתבו לא זמן נורכי המדור המדעי של השבועון טיים, בסקירה על אמצעי-המניעה, "שאנטי-מדע רואים כך כמעט-נס, כל פעם שתהליך הלידה מסתיים בהצלחה." על כל הסיבוכ והקושי, לא יצליח עד כה האדם, על-אף נסיונות מתמידים במשך מאות בשנים, למצוא שיטה יעילה, שזחה וזולה כדי למנוע את תהליך הטבעי. להלן רשימת כתיסרת השיטות שפורסמה על-ידי טיים, בהתבסס הערות העורך המדעי של העולם הזה:

הימנעות: השיטה הבטוחה היחידה.

★ ★ ★

מושג נפוץ: השיטה, שלפי מחקרי מדענים בישראל, היא הנפוצה ביותר בי רץ. חוקה מאד מלהיית בטוחה, והינה ידם ישיר להריונות בלתי-רצויים רבים, יסף להפרעות רגשיות ומיניות אצל בני זוג.

★ ★ ★

מחסום פיזי ("אמצעי מניעה") שהגבר משמש בו כדי למנוע את פגישת תא-זרע עם הביצית. אמצעי בטוח-למדי, אם זוגות רבים אינם סובלים אותו. שיטה היא השניה בסדר עדיפותה בארץ.

★ ★ ★

מחסום פיזי (טבעת) שהאשה מש משת בו כדי לחסום את פתח הרחם. נחשב אחד האמצעים הבטוחים ביותר. השימוש בטבעת (דיאפראגמה) דורש התאמה לפחות צעם הראשונה, על-ידי רופא, והוא אינו יריע לתחושות האירוטיות. מחסומים מסוי יים (אך לא הדיאפראגמה), שרופאים המ צו עליהם קודם לכן, מוצאים עתה מן שימוש, מתוך חשש של גרימת מחלות.

★ ★ ★

שיטת המחזור, המבוססת על העובדה אשה יכולה להרות רק תוך כ-24 שעות מן החצרות הביצית. דבר זה חל בדרך ז' בין היום ה-12 והיום ה-16 אחרי תחילתו של כל מחזור חודשי. אולם קיימים דלים ניכרים בין נשים שונות, ואפילו אחזורים של אשה אחת.

★ ★ ★

שיטת המחזור, המבוססת על העובדה אשה יכולה להרות רק תוך כ-24 שעות מן החצרות הביצית. דבר זה חל בדרך ז' בין היום ה-12 והיום ה-16 אחרי תחילתו של כל מחזור חודשי. אולם קיימים דלים ניכרים בין נשים שונות, ואפילו אחזורים של אשה אחת.

★ ★ ★

רפצה לאחר המגע. המים יכולים להיות פ פשוטים, או בתוספת מי-בור, חומץ תרכובות-חיטוי הנמכרות להיגיינה